

การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง Creative Painting Titled "Traces of Sufficiency "

ประภาพร อดุมา¹

Prapaporn Uttama¹

Received: November 1, 2023

Revised: December 28, 2023

Accepted: December 29, 2023

วารสาร
ชอพะยอม
CHOPHAYOM JOURNAL

¹ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied arts Department, Faculty of Humanities and

Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University

(Email: prapapornwork@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง เพิ่มวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ การจัดกระทำข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า มีสิ่งที่สามารถสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถึงแก่นเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” ได้อย่างชัดเจนอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบทที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมณะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ในวัตถุประสงค์ข้อแรกนั้น ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ซึ่งพบว่าการสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบศิลปะกึ่งรูปสัญลักษณ์ มีการนำรูปทรงสัญลักษณ์มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นผลงานรวม 4 ชิ้น โดยได้มุ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้สัมพันธ์กับแก่นเรื่องนำเทคนิคและกระบวนการจิตรกรรมผสม อาทิ สีอะคริลิกที่ระบายแบบชุ่ม แลดูโปร่งใสคล้ายสีน้ำ การระบายแบบทึบ และการระบายแบบสร้างพื้นผิวขน มีการใช้วิธีการปักด้าย เพื่อให้เกิดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ อาทิ เส้นประ เส้นทึบ มีการใช้ดินสอตำสร้างร่องรอยพรวดเลือน การแรเงา และการขีดเส้นดำ ผลสำเร็จของการสร้างสรรค์ได้เกิด องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์จิตรกรรมโดยใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก การแรเงาด้วยดินสอ การปักด้ายบนผ้าใบเป็นการสร้างทัศนธาตุในลักษณะใหม่ ๆ ที่ การแรเงาด้วยดินสอ สลับกับการใช้กลวิธีปักของการระบายสี การปักด้ายเป็นเส้นประ เป็นเส้นตั้งเส้นขวาง ฯลฯ หรือการปักต้นกล้าให้เต็มรูปทรงแบบเหมือนจริง สามารถแทนความรู้สึกเรียบง่ายของแก่นเรื่องโดยรวมได้ผลงานมีอัตลักษณ์เฉพาะตน และผลทางสุนทรียภาพจะนำไปสู่

ความซาบซึ้งถึงคุณค่าของคน ที่มีการดำรงอยู่ด้วยปัญญา โดยการใช้ชีวิตในแบบพอเพียง มีความสมถะ ความเรียบง่าย ซึ่งผู้ดูจะสามารถรับรู้และนำไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาจิตใจ ตลอดจนพัฒนาทัศนคติให้ไปในทางที่ดีที่ควรได้ตามเจตนาที่ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์จิตรกรรม, รูปรอย, ความพอเพียง

Abstract

A study on the creation of the painting titled traces of sufficiency has two objectives; 1) to study and analyze concepts of traces of sufficiency and 2) to create the painting titled traces of shapes of sufficiency.

The results of the study revealed two aspects reflecting the concept and emotions regarding traces of sufficiency. The first part was the shapes that were created and inspired by agricultural works reflecting ways of lives of local people in the countryside. The second part was the senses of simplicity, contentment, interdependence between human and nature and between nature and nature. The analysis of the first part was the shapes from agricultural work which enables the creation of the painting using artistic shapes by combining symbolic shapes in 4 paintings. The paintings focus on emotions that related to concepts bringing mixed painting techniques such as wet acrylic coloring looking transparent like watercolor, thick textures coloring, embroidery to create lines like dotted-lines and thick lines, black pencil shadowing creating fade traces and underlining. The accomplishment of the creative

paintings generates the unique pieces of art with aesthetics and appreciation of human. Moreover, the wisdom of living in sufficiency, contentment, simplicity creating impacts on the notion of audience who may transfer to develop their lives, improve mind and perspectives in the way as the aim of the researcher.

Keywords: Creative Paintings, Shapes, Sufficiency

บทนำ

“ศิลปกรรมเป็นสิ่งจรรโลงใจให้แก่มนุษย์โลก” จากคำกล่าวนี้นี้จึงทำให้เชื่อว่า ศิลปกรรมมีส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ซึ่งเป็นความปรารถนาของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม ศิลปกรรม มีความผูกพันกับมนุษย์มา แล้วตั้งแต่อดีต ซึ่งในผลงานจะประกอบไปด้วย แนวคิด เนื้อหา เรื่องราว วัสดุ เทคนิควิธีการ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์ไปตามสภาพ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ โดยเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่อย่าง แยกไม่ออก หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “ศิลปกรรมคือดัชนีบ่งชี้ความมีอารยะ ของชนชาติ” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546)

จิตรกรรม เป็นแขนงหนึ่งของงานศิลปกรรม อยู่ในขอบข่ายของงาน ทัศนศิลป์และจัดเป็น งานประเภทจิตรศิลป์ สร้างขึ้นโดยศิลปินแต่ละบุคคล ด้วยประสบการณ์ทางสุนทรีภาพและความชำนาญ โดยใช้สีต่าง ๆ เช่น สีน้ำ สี น้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ การ สร้างงานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นระนาบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่น ไม้ ผนัง เพดาน ซึ่งศิลปินอาจเลือกเขียนภาพบุคคล พืช สัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบสัญลักษณ์ แบบอุดมคติ หรือแบบนามธรรม จิตรกรรม ตามความหมายโดยตรง หมายถึงเฉพาะงาน ที่ใช้แปรง พู่กันหรือเกรียง เป็น เครื่องมือในการป้ายหรือระบายสี แต่ปัจจุบันได้พัฒนาไปใช้เครื่องพ่นสี และ

เครื่องมืออื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์งานให้ก้าวหน้าต่อไปไม่สิ้นสุด (กรมวิชาการ, 2540) งานจิตรกรรม เป็นงานสร้างสรรค์ที่มาจากความคิดริเริ่มและแสดงเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะเป็นต้นแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผลทางสุนทรียภาพตอบสนอง ผลประโยชน์ในด้านจิตใจ อารมณ์มากกว่าผลประโยชน์ทางกาย มุ่งแสดงออกถึง ความคิด ความรู้สึกที่ถูกกระทบจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อ ความศรัทธา ตลอดจนความเป็นไปของสภาพสังคมในมิติต่าง ๆ ดังนั้นผลงาน จิตรกรรมจึงนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นสื่อถ่ายทอดให้มนุษย์ด้วยกัน ชาบซึ้งถึง เรื่องราวที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดปัญญาารู้แจ้ง จินนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขและ พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

จากการพัฒนาความเจริญทางเทคโนโลยี เกิดสังคมวัตถุนิยม ผู้คนมี ปัญหาทุกข์ทางเศรษฐกิจเกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิต การต่อสู้ดิ้นรน และขัดสนในเรื่องการกินอยู่ ขาดความสุขที่แท้จริง ผู้วิจยจึงเกิดแรงบันดาลใจ จากความสุขอันเรียบง่ายของคนในชนบท สังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อาศัย ธรรมชาติแวดล้อมพืชพันธุ์ธัญญาหารจากการเกษตรกรรมดำรงชีวิต ดังนั้น การ สร้างสรรค์จิตรกรรม ที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความดีงามที่มาจากวิถีการดำเนิน ชีวิตพอเพียง กำหนดเป็นภายใต้ชื่อเรื่องว่า “รูปรอยของความพอเพียง” มีการ ใช้รูปแบบศิลปะกึ่งรูปลักษณ์ ใช้วิธีการถ่ายทอดด้วยวิธีทางจิตรกรรมผสมบน ผ้าใบ ผู้วิจยมุ่งสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่สำเร็จชุดนี้ จะให้ความสุข ความ เจริญทางอารมณ์ และความเจริญทางปัญญาต่อผู้ชม ดังที่ คณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปะสามารถกล่อมเกลาจิตใจ ของผู้คนในสังคมให้อ่อนโยนพร้อมจะเข้าใจโลกและชีวิตอันจะนำไปสู่สุนทรียะ สังคม ซึ่งจะพาให้สังคมเกิดความผาสุกอย่างยั่งยืนต่อไป กระนั้น การสร้างสรรค์ งานจิตรกรรมชุดนี้ จะแสดงรายละเอียดขั้นตอนการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นการ ค้นหาแนวทางในการพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์จิตรกรรมของผู้วิจยให้ ก้าวหน้าจากชุดที่ผ่านมา และยังจะให้ประโยชน์ต่อปยังการศึกษาทางด้านศิลปะ

ให้ผู้สนใจหรือนิสิตศึกษาใช้เป็นกรณีศึกษาและนำไปปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานของตนได้อีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าต่อวงวิชาการด้านศิลปกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง”
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแก่นเรื่องที่กำหนด ด้วยข้อมูลทางเอกสาร งานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง และการลงภาคสนาม บันทึกภาพด้วยการถ่ายภาพ ในพื้นที่ชุมชนที่เป็นภูมิลำเนาบ้านเกิดของผู้วิจัย แล้วกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.1 ขอบเขตของแก่นเรื่อง (theme)

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดขอบเขตของแก่นเรื่องที่แสดงให้เห็นเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงรูปลักษณ์และร่องรอยของความพอเพียง โดยได้สรุปสัญลักษณ์ เช่น พืช ผล เครื่องมือเกษตรกรรม

1.2 ขอบเขตของรูปทรง (form)

ใช้รูปทรงกึ่งเหมือนจริง ใช้หลักการดูภาพถ่ายแบบสมมาตร กำหนดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางหรือส่วนล่าง ของภาพด้วยการแสดงให้เห็นโดดเด่นด้วยสีและแสดงมิติชัดเจนในรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนสี มิติ และรายละเอียดลงเป็นลำดับ มีพื้นที่ว่างที่แสดงด้วยวิธีทัศนียภาพเชิงบรรยากาศ

1.3 ขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (technique & process)

ใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก ดินสอ และปากด้ายบนผ้าใบ

2. สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
แก่นเรื่อง รูปแบบ และเทคนิคลววิธี จากนั้นทำภาพร่างความคิดเพื่อเป็นต้นแบบ
นำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์และประเมินจากการใช้หลักการ
ทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ เอกภาพที่ได้รับ คัดเลือกแบบร่างที่ให้ความงามตามหลัก
องค์ประกอบศิลป์และตรงกับวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

3. วิจัยผลงานร่วมกับที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อหาผลสรุปในข้อดี
ข้อเสียเพื่อนำผลไปแก้ไขปรับปรุงในผลงานชิ้นต่อไป และจะใช้ขั้นตอนข้อ 2-3
นี้ไปจนสร้างสรรค์ผลงานครบ 4 ชิ้น

4. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

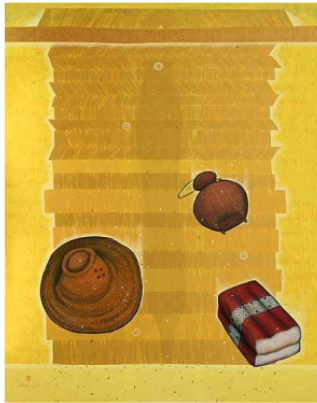
ผลการศึกษา

โครงการวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง
ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ 2 ข้อ กล่าวคือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์
เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รุปรอยจากความพอเพียง” และ 2) เพื่อ
สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดรุปรอยจากความพอเพียง โดยมีผลการวิจัย ตาม
วัตถุประสงค์ ดังนี้

การศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่อง “รุปรอยจากความพอเพียง”
ในวัตถุประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ส่วน ทั้งจากแรง
บันดาลใจเบื้องต้นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เคยได้สัมผัสรับรู้ถึงคุณค่าในความ
พอเพียง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาภาคเอกสาร ภาคสนาม และผลงานศิลปกรรม
ที่มีการสร้างสรรค์ในเรื่องเดียวกัน พบว่า รูปทรงที่กระตุ้นเราให้เกิดความรู้สึกถึง
สิ่งดังกล่าวข้างต้น คือ รูปทรงผลผลิตจากการเกษตรกรรม, เครื่องมือเกษตรกรรม,
เครื่องใช้, ผู้คน ฯลฯ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ และ
วัฒนธรรมอันเกิดจากการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นไปตามบริบททางสังคม

และทางภูมิศาสตร์ ภาพความทรงจำ ภาพจากประสบการณ์จริงในขณะศึกษา ได้ทำให้ผู้วิจัยก่อรูปในมโนภาพขึ้นมา จากนั้นได้ทำการคัดเลือกรูปทรงสัญลักษณ์ ที่ให้ความหมายตรงและความหมายแฝง นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกตามในแก่นเรื่องดังกล่าว

ศึกษางานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านแก่นเรื่อง รูปแบบ และเทคนิค กลวิธีของศิลปินที่ใช้แน

เงกั้น

ภาพที่ 1 ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องด้านแก่นเรื่องความพอเพียง

เจ (เอกสารที่ 1) (เอกสารที่ 2) (เอกสารที่ 3) (เอกสารที่ 4) (เอกสารที่ 5) (เอกสารที่ 6) (เอกสารที่ 7) (เอกสารที่ 8) (เอกสารที่ 9) (เอกสารที่ 10)

ภาพที่ 2 ของจิน เจียหลิง (Chen, 2020)

ภาพที่ 3 ของเฉิน เจียหลิง (Chen, 2020)

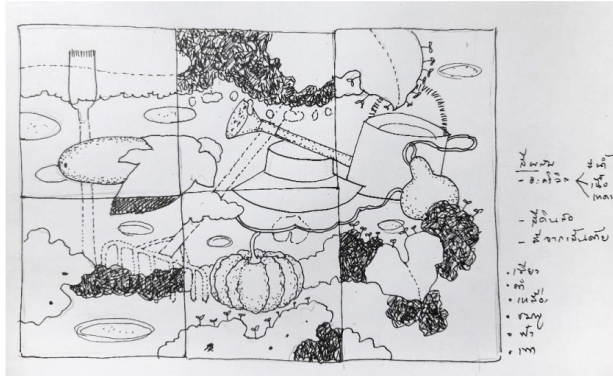
บันทึกข้อมูลด้วยการถ่ายภาพจากการลงภาคสนาม ยังพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรม
เป็นอาหารในครัวเรือน

ภาพที่ 4 รูปทรงเกี่ยวกับเกษตรกรรมที่สะท้อนแก่นเรื่อง

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ที่เริ่มจากการร่างภาพความคิด (sketch idea) อันได้จากการใช้ความรู้ความเข้าใจในการศึกษาภาคเอกสาร งานศิลปกรรมที่

เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากภาพถ่ายในการลงภาคสนาม ทั้งหลายนำมากำหนดขอบเขต การสร้างสรรค์ไว้ในแต่ละด้าน เช่น ด้านแก่นเรื่อง ด้านรูปทรง และด้านเทคนิค กระบวนการ แล้วจึงเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสร้างสรรค์ผลงานจริงออกมาตาม ขั้นตอนที่ว่านี้ไปแล้ว

ภาพที่ 5 ภาพร่างความคิด (sketch idea)

ภาพที่ 7 การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 8 ภาพรายละเอียดในผลงาน

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดรูปรอยจากความพอเพียง ตามวัตถุประสงค์ 2 ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากวัตถุประสงค์ในข้อ 1 มากำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์จิตรกรรม คือ ขอบเขตของแก่นเรื่อง, ขอบเขตของรูปทรง และขอบเขตของเทคนิคลวดวิี และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจำนวน 4 ชิ้น โดยเลือกใช้รูปแบบกึ่งรูปลักษณ์ และเทคนิคผสมในการถ่ายทอดผลงานออกมาดังนี้

วิธีการสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม ชั้นที่ 1-4 ได้กำหนดขั้นตอนกว้าง ๆ ไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปทรง และเทคนิคลวดวิี เพื่อให้ตอบสนองความหมายในแนวเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกโดยรวม จากนั้นทำภาพร่างความคิด เพื่อเป็นต้นแบบ
2. นำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์ และประเมินจากการใช้หลักการศิลปะ ทศนาตาทงทศศิลป์ เอกภาพที่ได้ คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุด
3. ทำการขยายแบบร่างที่คัดเลือกเป็นผลงานจริง
4. วิเคราะห์ผลงานที่สำเร็จแล้ว
5. การสร้างสรรค์ผลงาน จะอาศัยผลจากการวิเคราะห์ผลสำเร็จของงานสร้างสรรค์ในแต่ละชั้น ซึ่งจะคงสิ่งที่เป็นข้อดีและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นข้อเสียให้เกิดการพัฒนาต่อในชั้นถัดไป

ผู้วิจัยได้อาศัยทฤษฎีทางองค์ประกอบศิลปะ เพื่อไปหาเป้าหมายของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ดังที่ ชลูด นิยมเสมอ, (2554) กล่าวว่า ด้วยศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกความคิดหรือความงามซึ่งศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้ หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุนั้นอีกส่วนหนึ่ง เรียก

องค์ประกอบส่วนแรกว่า “รูปทรง (form)” หรือ องค์ประกอบทาง “รูปธรรม” และเรียกส่วนหลังเรียกว่า “เนื้อหา (content)” หรือองค์ประกอบทาง “นามธรรม” ดังนั้น องค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหานั่นเอง และเพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์นั้นผสมผสานกลมกลืน แสดงความเป็นเอกภาพ (unity) โดยการที่จะทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีความงาม แลดูน่าสนใจได้นั้น ต้องเพ่งพินิจถึงความสำคัญ ทั้งภาพรวมและรายละเอียด พร้อมส่วนประธาน-ส่วนประกอบ (principles- subordinates) ของภาพให้เข้าใจอย่างแท้จริง ผลการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม

1. ผลงานระยะที่ 1 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง #1

1.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความพอเพียงโดยแสดงความสัมพันธ์กัน การพึ่งพากันระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ การเจริญเติบโตได้ผลผลิตอาหารธรรมชาติ ที่ได้จากดินและฝนจากฟ้า

1.2 ด้านรูปทรง

รูปทรงสัญลักษณ์ที่เลือกมาใช้ในผลงาน คือ รูปทรงฟักทอง เถา ใบ ก้อนเมฆ ต้นอ่อนพืช รูปทรงทั้งหมดได้ตัดทอนดัดแปลงจากความเหมือนจริง ใช้ผลฟักทอง เป็นรูปทรงประธานโดยวางอยู่ตรงกลางให้เป็นจุดเด่น รูปทรงก้อนเมฆ เถาใบฟักทอง ต้นอ่อน นำมาผสมกัน โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร

1.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้เทคนิคสีผสมบนผ้าใบ อาทิ สีอะคริลิกและสีดินสอ สีอะคริลิกใช้วิธีการระบาย 3 แบบ คือ 1) ระบายแบบโปร่งแสง ชุ่มฉ่ำ แบบสีน้ำ โดยผสมน้ำให้มากลงในสี คนให้ละลาย แล้วระบายทับลงไปบนชั้นแรกหลักจากแห้งแล้ว 2) ระบายแบบเรียบ ซึ่งต้องระบายทับสีที่ระบายก่อนหน้านี้ 2-3 ชั้น 3) ระบายแบบขีดขีดสีขณะที่สียังไม่แห้ง เนื้อสีหนา ส่วนสีดินสอดำ ใช้แรเงา และ

ขีดเป็นเส้นรอบนอกในรูปทรง

ภาพที่ 9 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #1 ขนาด 50x50 ซม.

2. ผลงานจิตรกรรมระยะที่ 2 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง # 2

2.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความมีคุณค่า ความดีงาม ของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง
จากการเกษตรกรรม ความอุดมสมบูรณ์

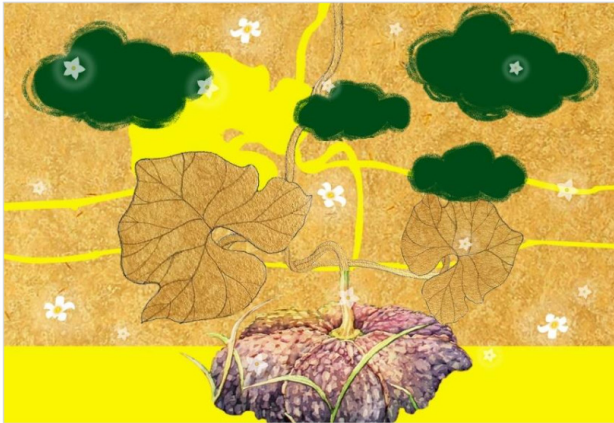
2.2 ด้านรูปทรง

ได้เลือกรูปทรงสัญลักษณ์ เป็นรูปทรงฟักทอง เถาฟักทอง ดอกไม้ ก้อนเมฆ พื้นที่ที่เป็นทัศนียภาพ รูปทรงส่วนใหญ่ได้ตัดทอนดัดแปลง ความเหมือนจริง มีเฉพาะผลฟักทองที่อยู่ตรงกลาง ได้ลองใช้การแสดงออกแบบเหมือนจริง ภาพนี้ยังใช้ผลฟักทอง เป็นรูปทรงประธานของภาพ โดยวางอยู่ตรงกลางให้เป็นจุดเด่น มีรูปทรงเถาใบฟักทอง ก้อนเมฆ ดอกไม้ ทั้งหลายนำมาผสมกัน จัดวางให้มีจังหวะของช่องไฟหรือพื้นที่ว่าง ให้เกิดความสมดุลแบบ

ซ้ายและขวาเท่ากันโดยความรู้สึก ด้วยวิธีของหลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร

2.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้การระบายสีอะคริลิกตรงรูปทรงฟักทอง ด้วยวิธีการระบายคล้ายวิธีการระบายแบบสีน้ำ แล้วระบายทับจากอ่อนไปหาเข้ม การระบายสีทองด้วยการสร้างพื้นผิวให้เป็นเส้นฝอย ระบายแบบทึบเรียบในรูปทรงก้อนกลมและสร้างเส้นพริ้วเลื้อยรอบ ๆ พื้นที่ด้านล่างและส่วนที่เป็นเถาใบ ใช้สีเหลือง ระบายแบบทึบเรียบ และส่วนที่เป็นรูปทรงดอกไม้สีขาวใช้วิธีแบบเดียวกัน

ภาพที่ 10 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #2 ขนาด 60x80 ซม.

3. ผลงานระยะที่ 3 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง # 3

3.1 ด้านแก่นเรื่อง

ผลผลิตจากการเกษตรกรรมที่ได้จากน้ำพักน้ำแรงของคน ดินฟ้าอากาศ และการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ

3.2 ด้านรูปทรง

ใช้รูปทรง บัรตน้ำ และใบมะละกอเป็นรูปทรงประธานของ

ภาพ วางรูปทรงเหล่านั้นไว้ตรงกลางเพื่อให้เป็นจุดเด่น บนพื้นที่ในจินตนาการ ให้รู้สึกสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีสัญลักษณ์ลายเส้นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน อาทิ เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้า ผลไม้เต้า ทั้งหลายเหล่านั้นมาผสมผสานโดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร และจัดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางด้านหน้า แสดงให้ โดดเด่นด้วยสีและแสดงรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ

3.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

เลือกใช้สีแบบผสม คือ สีอะคริลิก สีจากดินสอดำ และสีจากวัสดุเส้นด้าย ทั้งสองแบบแรกใช้กลวิธีแบบเดิมคือการระบายสีอะคริลิกแบบสีน้ำ และการระบายด้วยการสร้างพื้นผิวให้ขรุขระและเป็นเส้นฝอย ระบายแบบทึบเรียบ ในผลงานชิ้นนี้ได้เพิ่มวิธีการปักด้ายเข้ามาผสมผสาน เพื่อจะหาอัตลักษณ์ และหาแนวทางใหม่ ๆ เข้ามาผลงาน

ภาพที่ 11 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #3 ขนาด 60x70 ซม.

4. ผลงานระยะที่ 4 ชื่อภาพ รุปรอยจากความพอเพียง #4

4.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความพอเพียง ที่แสดงผ่านรูปทรงและร่องรอยของการทำเกษตรกรรม ผลผลิต โดยแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างผลผลิตทางเกษตรกรรมกับสิ่งของเครื่องใช้เกษตรกรรม ฯลฯ ที่มีรูปแบบเรียบง่าย สมถะ การสร้างอาหารที่ใช้กำลังร่างกาย

4.2 ด้านรูปทรง

เลือกรูปทรงสัญลักษณ์ให้มีจำนวนหลากหลายขึ้นจากเดิม อาทิ รูปทรงผลฟักแฟง ใบไม้ ต้นอ่อนพืช ดิน เสียม คราด หมวก โดยจัดวางกระจัดกระจายทั่วบนพื้นที่ในจินตนาการให้รู้สึกสภาพแวดล้อมของพื้นที่สีขาวบริสุทธิ์ที่มีคุณค่า มีสัญลักษณ์สายสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิต เหล่านั้นมาจัดองค์ประกอบศิลป์โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบสมมาตร และจัดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางด้านหน้า แสดงให้โดดเด่นด้วยสีและแสดงรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ

4.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้เทคนิคสีผสมเช่นเดียวกับผลงานระยะที่ผ่านมา กล่าวคือ การระบายสีอะคริลิกแบบชุ่มคล้ายสีน้ำ และระบายสีเพื่อให้เกิดพื้นผิวขรุขระ มีการใช้วิธีการทางการวาดเส้น และการปักเนาด้วยด้ายสีเข้ามารวมด้วย

ภาพที่ 12 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง # 4 ขนาด 60x80 ซม.

สรุปผล

ในการวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง”

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง

ผลการศึกษาและวิเคราะห์แก่นเรื่องพบว่า “รูปรอยจากความพอเพียง”

มีสิ่งที่สามารถแสดงออกในแก่นเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนที่สุด 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท ที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมถะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ช่วยสนับสนุนประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่เคยมีความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของคน

ชนบท ความมีคุณค่าของการใช้ชีวิต จากสิ่งของที่มีความธรรมดาสามัญ ในแก่นเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นสิ่งที่มากำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์จิตรกรรม คือ ขอบเขตของแก่นเรื่อง (theme), ขอบเขตของรูปทรง (form) และขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (technique & process) และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจำนวน 4 ชิ้น โดยเลือกใช้รูปทรงกึ่งรูปลักษณะ (semi figurative form) และเทคนิคจิตรกรรมผสมในการถ่ายทอดผลงานออกมา

อภิปรายผล

การวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง เป็นการศึกษจากแก่นเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” จากสภาพวิถีชีวิตที่สะท้อนความเป็นอยู่แบบพอเพียง และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่มาจากแก่นเรื่องดังกล่าว ได้มีการแบ่งระยะการสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ระยะ และเกิดข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆหลายประการ ดังนี้

1. จากการศึกษาจากข้อมูลภาคเอกสาร งานวิจัย และผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาสรุปความว่า สิ่งที่สามารถแสดงออกในแก่นเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนที่สุด 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท ที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมถะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ช่วยสนับสนุนประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่เคยมีความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของคนชนบท ความมีคุณค่าของการใช้ชีวิต จากสิ่งของที่มีความธรรมดาสามัญ

2. การสร้างสรรค์จิตรกรรมโดยใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก การแรเงาด้วยดินสอ การปักด้ายบนผ้าใบเป็นการสร้างทัศนธาตุในลักษณะใหม่ ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ไม่เคยใช้วิธีการนี้มาก่อน การแรเงาด้วยดินสอ สลับกับการใช้กลวิธี

ปกติของการระบายสี การปักด้ายเป็นเส้นประ เป็นเส้นตั้งเส้นขวาง ฯลฯ หรือ การปักต้นกล้าให้เต็มรูปทรงแบบเหมือนจริง สามารถแทนความรู้สึกเรียบง่ายของแก่นเรื่องโดยรวม

3. จากการศึกษาผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินอื่นที่ใช้แก่นเรื่องเดียวกัน เช่น ผลงานจิตรกรรมของเจษฎา คงสมมาศ อาทิ ผลงานชื่อ “Thai Living” (เจษฎา คงสมมาศ, 2564) ผลงานภาพพิมพ์ของทินกร กาษรสุวรรณ อาทิ ผลงานชื่อ Born to be Land (ทินกร กาษรสุวรรณ, 2564) ผลงานจิตรกรรมของเฉิน เจี้ยหลิง (Chen, 2020) พบว่า ผลงานของแต่ละคนจะมีแนวทางที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนออกมาอย่างชัดเจน และผลงานจิตรกรรมของผู้วิจัยชุดนี้ ได้มุ่งพยายามแสดงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนออกมา แม้รูปทรงสัญลักษณ์จะมีความคล้ายคลึงกันบ้าง นั้นหมายถึง การมีสัญญาะร่วมกันของแก่นเรื่อง กระนั้น ผู้วิจัยได้นำความสามารถในเทคนิควิธีการทางศิลปะที่แสดงกลวิธีแบบชุ่มฉ่ำคล้ายสีน้ำ และโทนสีโดยรวมที่มีบุคลิกลักษณะของสตรีเพศมาใช้ อีกทั้งมีวิธีการปักด้าย เพื่อให้เกิดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ การใช้ดินสอขีดเป็นเส้นให้เกิดร่องรอย การใช้สีทอง ซึ่งในผลงานชิ้นสุดท้าย ชื่อภาพ รุปรอยของความพอเพียง #4 เป็นภาพผลงานที่มีเกิดจากการพัฒนาผลงานมา 3 ชิ้น มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงความแตกต่างจากผลงานของศิลปินอื่นอย่างชัดเจน และผู้วิจัยยังสามารถนำวิธีการไปพัฒนาต่อยอดการวิจัยการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมชุดอื่น ๆ ต่อไปได้อีก โดยเฉพาะด้านรูปทรงสัญลักษณ์ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการใช้สีที่มาจากการปักด้ายที่มีความพิเศษที่สุดในตัวผลงาน

4. ผลสำเร็จของงานสร้างสรรค์ จะสามารถแสดงสุนทรียภาพด้วยชั้นเชิงทางจิตรกรรมรูปแบบกึ่งรูปลักษณ์ ผู้วิจัยได้ผสมผสานอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆเข้าไปในผลงานนั้น เช่น การใช้หลักการทางทฤษฎีสี เพื่อให้เกิดผลด้านการสื่อสารภาพเพื่อให้อารมณ์ถึงความอุดมสมบูรณ์ รวมไปถึงความเรียบง่ายในเทคนิค

การแรเงา การปักด้าย ซึ่งจะส่งผลให้ภาพผลงาน มีคุณค่าทางสุนทรียรสอันลึกซึ้งต่อการดำรงอยู่แบบชาวนาของผู้นั้นในชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย สมถะ แต่มีความสุขสงบในการดำเนินชีวิตในแบบพอเพียง และความสมบูรณ์ทางสุนทรียภาพทั้งหมดนี้ จะส่งผลถึงคนดูได้รับรู้ ชาบซึ่งในผลงานจิตรกรรม จนสามารถนำไปพัฒนาจิตใจตลอดจนทัศนคติให้ไปในทางที่ดีที่ควร ตามที่ผู้วิจัยได้คาดหวังไว้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. การวิจัยลักษณะนี้ ควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับงานจิตรกรรมลักษณะเดียวกันของศิลปินอื่น จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจและความรู้ใหม่ ๆ ในเทคนิคที่มีพัฒนาการอยู่อย่างไม่จำกัด
2. ศึกษาทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความลุ่มลึกในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน รวมทั้งวิสัย ทัศนียม ประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ จะทำให้ผลงานมีความเป็นไปได้และพัฒนาได้
3. สามารถจะนำผลการวิจัยนี้ไปต่อยอดพัฒนาให้มีความหลากหลายทางการนำเสนอการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะในรูปแบบใหม่ ๆ ได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคศิลปะ*. แปลโดย มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป. (2554). *ศิลปะจะมีส่วนร่วมกันสร้างสรรค์สังคมได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: ชฎาการพิมพ์.

- เจษฎา คงสมมาศ. (2564). Art DB Database. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Jessada%20Kongsommart>.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ศิลปะสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลุด นิมเสมอ. (2554). *องค์ประกอบของศิลปะ Arts Composition*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ทินกร กาสรสุวรรณ. (2564). *Tungcharoen House Museum*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564. จาก http://www.wwartcoll.com/artists_project_showcase.php?a_id=43.
- Chen, J. (2020). *Artist Auction Records Jialing Chen*. Retrieved August 13, 2020, from https://www.askart.com/auction_records/Jialing_Cheng/11147836/Jialing_Cheng.aspx.